

LOUISIANA SATIN ALIMI

Yunus Emre Bozyel¹

GİRİŞ

Napoleon Bonaparte, 1799'da planlı bir darbe ile devletin yöneticisi konumuna geldiğinde, kendisini zorlu sorunlar ve ağır sorumluluklar bekliyordu. Avrupa ana karasında II. Koalisyon Savaşı Fransa'nın yenilgisiyle devam etmekteydi. Özellikle İngiltere ve Kraliyet Donanması Fransa'yı çok güç bir duruma sokuyordu. Bir zamanların Dünya gücü İspanya bu dönemde, İngiltere'nin kendisine karşı düşmanlık tavırlar beslemesi üzerine Fransa Cumhuriyeti ile ittifak kurdu. Bu ittifak sonraları hem İspanya'nın hem de Napoleon'un başını çok ağrıttacak bir meseleye dönüşecekti.

Napoleon Avrupa'daki sorunlarını kısa sürede geçici bir çözüme kavuşturmuştu. 1800'de kazanılan Marengo ve Hohenlinden zaferleri sayesinde Koalisyon güçleri ile 1801'de Luneville'de imzalanan antlaşma ile barış sağlanmıştı.

Avrupa'nın yanı sıra Atlantik'in karşı kıyısında da önemli problemler vardı. Yeni kurulmuş olan Amerika Birleşik Devletleri; özellikle tarım alanında hızla gelişme kaydediyor, ekonomik kapasitesini de arttırıyordu. Napoleon göreve gelmeden önce 1798 yılında, Amerika Birleşik Devletleri'nin o sıralarda Fransa'nın düşmanı olan İngiltere ile yakınlaşması sonucu Fransa ile ABD'nin arası açıldı. İki devlet arasındaki bu gerginliği bitirmek isteyen dönemin Amerikan Başkanı John Adams üç elçiyi bu amaçla Fransa'ya gönderdi. Fransa'da dönemin dış işleri bakanı Talleyrand'la görüşecek olan elçiler, Talleyrand'ın resmi bir toplantı ayarlamak için kendilerinden yüklü bir rüşvet istemesi sonucu oldukça sinirlendiler ve Talleyrand'a asla para vermeyeceklerini belirterek uzlaşma görüşmelerine son verdiler. Ardından ülkelerine dönen elçiler beraberlerinde yoğun bir Fransız karşıtlığı da getirdiler. (History, 2019; Britanica, 2019). Bu olay sonucunda Amerika ve Fransa arasında resmi olarak ilan edilmemiş bir deniz savaşı başladı (American History Central, 2019). Bu savaş 1800 yılında bitirilene kadar, iki ülke arasındaki ekonomik ve siyasi ilişkileri zayıflatmaya devam etti.

1799 yılında Napoleon göreve geldiğinde Amerika ile ilişkiler bu şekildeydi. Fransa 1800 yılında Amerika ile bu ilan edilmemiş savaşı bir antlaşmayla sona erdirdi ve sonuç olarak Napoleon ABD ile ilişkilerini düzelterek bir diğer önemli sorunu da bu şekilde çözüme kavuşturdu.

¹ 11. Sınıf Öğrencisi, Beşiktaş Bilim ve Sanat Merkezi

Louisiana Eyaletinin Satın Alımı

Resim 1: 19. yy başlarında ABD

Napoleon'un devletin o dönemki sorunlarına çözümleri olduğu gibi Fransa'nın geleceği için de planları vardı. Yedi yıl Savaşlarında İspanya'ya teslim edilmiş olan Louisiana topraklarını ve önemli New Orleans limanını, o dönem müttefiki olan ve güçsüz bir yöneticiye sahip olan İspanya'dan gizli bir antlaşmayla geri almayı başardı (Nevins ve Commager, s. 177). Napoleon, ilk başta geri almış olduğu bu topraklar üzerindeki Fransız koloni hakimiyetini arttırmayı düşündü fakat İngiltere'nin açık denizlerdeki belirgin donanma üstünlüğü ve o sıralarda devam eden Haiti isyanının bastırılmaması sonucu böyle bir Kuzey Amerika kolonisinin kurulmasının pek de mümkün olmayacağına ikna oldu. Bu sırada Fransa'nın Louisiana topraklarının hakimiyetini tekrar eline geçirmiş olması Amerikalıları, özellikle yeni başkan Thomas Jefferson'ı endişelendirdi. Çünkü Avrupa'da komşu ülkeleri ile sürekli savaş halinde bulunan Fransa Cumhuriyeti'nin Kuzey Amerika topraklarında da bir savaş çıkarması ihtimali Amerikalılara çok da uzak görünmüyordu. Fakat bu durum Amerika için bir dezavantaj olurdu çünkü Fransa'nın kontrolünde olan New Orleans şehri, Amerikalı tüccar ve çiftçilerin ürünlerini Dünya piyasasına ulaştırdığı kilit bir liman şehri haline gelmişti. Bu sebeple Başkan Jefferson New Orleans şehrini ne pahasına olursa olsun elde etmeye karar verdi. Böylece 1803 yılında James Monroe ve Robert Livingston adındaki iki elçiyi New Orleans'ın satın alımını konuşmak ve hatta 10 milyon dolara kadar bir bütçe ile gerçekleştirmek üzere Fransa'ya gönderdi.

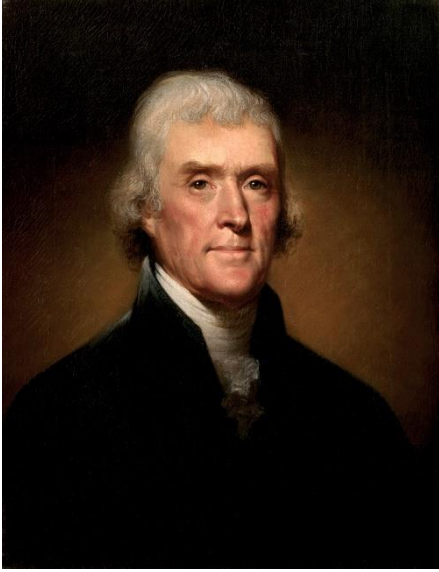
Resim 2: New Orleans şehrinin Amerika kıtasındaki konumu

O dönemde Louisiana ile ne yapılabileceğine hâlâ tam karar vermemiş olan Napoleon, Amerikalıların New Orleans için 10 milyon dolarlık teklifine, bütün Louisiana topraklarını 15 milyon dolara ABD'ye satmayı önerdi. Napoleon böylece pratikte bir işe yaramayan ve aslında tam olarak Fransa'nın bile olmayan toprakları kayda değer bir miktara elinden çıkarmayı amaçlıyordu. Ve aynı zamanda İngiltere'yi istila etmeyi planladığı için ordusuna finansman gerekiyordu. Bu yüzden Amerikan elçileri Monroe ve Livingston'a 15 Milyon dolarlık bir teklif sunuldu. Amerikalı elçiler oldukça şaşırıldılar çünkü teklif edilen alanın satın alımı gerçekleşirse eğer o dönem Amerikasının boyutu iki katına çıkacaktı. Ayrıca 15 Milyon dolar hektar başına oldukça küçük bir meblağ ödeneceği anlamına geliyordu (Britanica, 2019; History, 2019; Monticello, 2019).

Teklifi önemli bir fırsat olarak gören elçiler satın alımı kabul etti ve ödemenin gerçekleştirilmesi için hazırlıklara başladılar. Napoleon, paranın hızlı ve olabildiğince nakit olarak ödenmesini istiyordu çünkü bir ordu finanse edilecekti. Bunun üzerine elçiler ve Amerikan hükümeti 15 milyonun, 3 milyonunu peşin altın olarak nakit ödedi. Ardından kalan meblağı da İngiltere'den Francis Bacon Company ve Hollanda'dan Hope and Company bankaları aracılığıyla bono olarak ödeyen Amerikan Hükümeti, 1803 yılında resmi olarak satın alımı gerçekleştirmiş oldu (Smithsonian, 2019).

SONUÇ VE TARTIŞMA

Napoleon bu satın alım sonucu elde edilen parayı İngiltere'yi işgal etmesi planlanan ordunun finansmanında kullandı. Fakat özellikle Trafalgar Deniz Savaşında alınan ağır yenilgi sonrası Fransız Donanmasının hem İngiltere kıyısına çıkarma yapmak hem de bu işlem gerçekleşirken Manş Denizinin güvenliğini sağlamak konusunda yetersiz olduğunu anlayınca, İngiltere'nin istilasını planından vazgeçti. III. Koalisyon Savaşının başlamasıyla bu orduyu doğuya, Avrupa'nın merkezine doğru yönlendirdi ve önemli savaşlarda kullandı. 1805 yılında Napoleon'un en büyük zaferlerinden biri olan Austerlitz Muharebesini kazanmasında bu ordu önemli bir faktör oldu.

Resim 3: Thomas Jefferson

Resim 4: Napoleon Bonaparte

Amerika için ise bu satın alımın sonuçları çok daha büyük ve uzun süreliydi. Amerika Birleşik Devletleri'nin genişliği iki katına çıktı. Öncelikle yeni alınmış arazilere keşif gezileri düzenlendi. Sonrasında batıya doğru yerleşimler de başladı. Bu yeni toprak alımı sayesinde Mississippi Nehrinin de kontrolü tamamen Amerikalılara geçti. Bu nehirde yapılan taşımacılık faaliyetleri sayesinde yurt içine ve dışına ürün göndermek oldukça kolaylaştı. Yeni alınan topraklar aynı zamanda yeni tarım arazileri demekti ki bir süre sonra bu bölge dünyanın tahıl ambarlarından biri haline geldi. Bu gelişmeler sonucunda Amerika Devletlerinde ekonomik ilerleme hızlandı ve toplumun refah seviyesi yükseldi.

Fakat bu devasa arazi beraberinde problemler de getirdi. Kızılderililerin bu topraklardan sürülmesi sonucu yaşanan insan hakları ihlalleri ve yerleşimcilerle yerliler arasında süregelen çatışmalar sonucu bölgede asayişin sağlanması güçleşti. Ayrıca yeni topraklara Amerikan Devlet sisteminin uygulanmasında anlaşmazlıklar yaşandı. Yeni birer eyalet haline gelecek olan topraklarda kölelik sisteminin uygulanıp uygulanmayacağı sorunu uzun süre çözülemedi ve sonraları Amerikan İç Savaşına kadar gidecek olan olaylar zincirinin de başlangıcını oluşturdu.

Louisiana satın alımı, Amerika'nın kıtasal bir güç haline gelmesindeki önemli rolü ve Fransa ile Amerika devletlerine olan etkileri ile tarihteki yerini almış oldu.

Kaynakça

Nevins, A. ve Commager, H. S. (2019), ABD Tarihi. (çev. Halil İncılık), Ankara, Doğubatı Yayınları

How the Louisiana Purchase Changed the World, Smithsonian, Erişim adresi: <https://www.smithsonianmag.com/history/how-the-louisiana-purchase-changed-the-world-79715124/> (Erişim tarihi: 7/12/2019)

Louisiana-purchase, History, Erişim adresi: <https://www.history.com/topics/westward-expansion/louisiana-purchase> (Erişim tarihi :7/12/2019)

_____, Britannica, Erişim adresi: <https://www.britannica.com/event/Louisiana-Purchase> (Erişim tarihi: 7/12/2019)

_____, Monticello, Erişim adresi: <https://www.monticello.org/thomas-jefferson/louisiana-lewis-clark/the-louisiana-purchase/> (Erişim tarihi: 7/12/2019)

Xyz Affair, Britannica, Erişim adresi: <https://www.britannica.com/event/XYZ-Affair> (Erişim tarihi: 7/12/2019)

_____, History, Erişim adresi: <https://www.history.com/news/what-was-the-xyz-affair> (Erişim tarihi: 7/12/2019)

Quasi War, American History Central, Erişim adresi: <https://www.americanhistorycentral.com/entries/quasi-war/> (Erişim tarihi: 7/12/2019)

Resimlerin Kaynakçası

Resim 1

<https://www.wikizeroo.org/index.php?q=aHR0cHM6Ly9lbi53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvRmlsZTpVbml0ZWRTdGF0ZXNFeHBhbnNpb24ucG5n> (Erişim tarihi : 7/12/2019)

Resim 2

<http://www.worldeasyguides.com/wp-content/uploads/2013/08/New-Orleans-on-Map-of-USA.jpg> (Erişim tarihi :7/12/2019)

Resim 3

<https://www.wikizeroo.org/index.php?q=aHR0cHM6Ly90ci53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvRG9zeWE6VGhvbWFzX0plZmZlcnNvbl9ieV9SZWl1cmFuZHRfUGVhbGUsXzE4MDAuanBn> (Erişim tarihi :7/12/2019)

Resim 4

<https://www.wikizeroo.org/index.php?q=aHR0cHM6Ly9lbi53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvRmlsZTpKYWNxdWVzLUxvdWlzX0RhdmlkXy1fVGhlX0VtcGVyb3JfTmFwb2xlb25faW5fSGlzX1N0dWR5X2F0X3RoZV9UdWlsZXJpZXNfLV9Hb29nbGVfQXJ0X1Byb2plY3QuanBn> (Erişim tarihi :7/12/2019)